

MEDNARODNI DAN GORA, 11. 12. 2013: GORE – KLJUČ DO TRAJNOSTNE PRIHODNOSTI

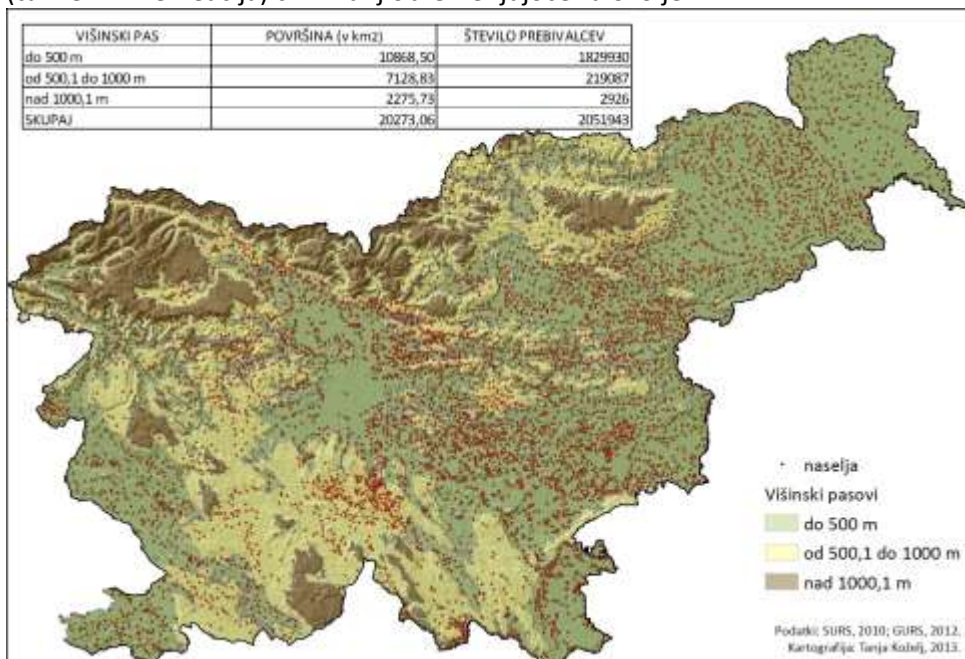
Mednarodni dan gora, 11. december, praznujemo od leta 2003, ko je po uspešnem mednarodnem letu gora 2002 ta dan generalna skupščina Združenih narodov razglasila za poseben dan, namenjen goram. V poslanici Združenih narodov je zapisano: *»Mednarodni dan gora je priložnost, da oblikujemo zavedanje o pomenu gora za življenje, osvetlimo tako priložnosti kot tudi ovire pri razvoju gorskih območij in gradimo partnerstva, ki bodo prinesla pozitivne spremembe v svetovnih gorskih in hribovskih območjih.«*

Osrednja letošnja tema so *»Gore – ključ do trajnostne prihodnosti«*, torej razmišljanja o tem, kako dobrine in storitve, ki izhajajo iz gorskih območij ključno prispevajo k trajnostnemu razvoju nasploh.

Gorska območja so zaradi specifičnih geografskih razmer človeku vseskozi predstavljala na eni strani območja številnih naravnih virov, po drugi strani pa območja, kjer sta bila njegova stalna poselitev in preživetje zelo otežena. Poseben pomen svetovnih gorskih območij je tako leta 1999 prvič opredelil trinajsti člen Agende 21 - *»Upravljanje občutljivih ekosistemov: Trajnostni razvoj gorskih območij«* in bistveno pripomogel k splošnemu zavedanju o potrebi po varovanju in skrbnem načrtovanju razvoja v gorah. V omenjenem členu je med drugim jasno zapisano, da dogajanje v gorah posredno lahko vpliva na polovico svetovnega prebivalstva, zato je nujno posvečati veliko pozornost naravnim virom v gorskih območjih, posebej vodnim virom in biotski raznovrstnosti.

Hiter razvoj različnih človekovih aktivnosti tako v gorskih kot nižinskih območjih, prepoznavanje njihovih negativnih vplivov zlasti na okolje ter vse večje zavedanje o končnosti naravnih virov, so privedli do novega koncepta razvoja, to je trajnostnega razvoja, ki naj bi enakovredno vključeval tako okoljsko, družbeno in ekonomsko komponento trajnosti. Trajnostni razvoj vključuje takšno rabo naravnih virov, ki hkrati omogoča izboljšanje kakovosti življenja prebivalstva in ne zmanjšuje možnosti za življenje v sedanosti in prihodnosti. Pri razvoju človekovih dejavnosti v gorskih območjih, ki so z vidika specifičnih naravnih razmer okoljsko zelo občutljiva območja, je potrebno večjo pozornost namenjati prav okoljski trajnosti, kar pomeni, da morajo biti vse naše aktivnosti v gorah, pa naj gre za tradicionalne (npr. lov, pašništvo, gozdarstvo) kot tudi novodobne (turizem in rekreacija) čim manj obremenjujoče za okolje.

V Sloveniji 11 % prebivalstva živi nad 500 m nadmorske višine, torej v gorskih območjih, in le 0,14 % Slovenk

in Slovencev živi nad 1000 m nadmorske višine, kar jasno kaže na to, da je vsakdanje preživetje na visokih nadmorskih višinah zelo težko. Po drugi strani pa smo Slovenci skorajda »odvisni« od zahajanja v gore v prostem času, kar pomeni, da nas kar 20 % redno obiskuje gorska območja. Če bi se vprašali, zakaj to počnemo, bi najbrž našli široko paleto odgovorov, pa vseeno kar nekaj raziskav na temo motivov obiskovanja gora kaže, da je na prvem mestu sicer želja po fizični aktivnosti, takoj za njo pa uživanje v mirnem in ohranjenem naravnem okolju, kar cenimo kot eno največjih vrednosti naše države.

Dejstvo je, da tradicionalni dejavnosti človeka v gorah – pašništvo in lov – v zadnjih desetletjih vse bolj prehitovata turizem in rekreacija. Prav slednja je z vidika hitrega razvoja najrazličnejših aktivnosti za načrtovalce trajnostnega razvoja gorskih območij največji trn v peti, saj že dolgo ne ge več zgolj za tradicionalne oblike gornišstva (hoja, plezanje, turno smučanje), ampak se morajo soočiti z vedno širšim naborom aktivnosti, ki so posledica hitrega razvoj tako opreme kot tudi znanj o gibanju na prostem. O njihovih vplivih na krhko in občutljivo gorsko okolje pa vsaj na začetku lahko bolj ali manj ugibamo.

Dandanes je eden največjih izzivov, s katerimi se srečujemo pri trajnostnem razvoju gorskih območij, predvsem množičen obisk, ki je na eni strani problematičen z vidika varovanja gorskega okolja, po drugi strani pa zagotavlja bodisi preživetje ali vsaj dodaten vir zaslužka za prebivalce številnih svetovnih gorskih območij in seveda tudi pri nas. Poleg množičnosti, ki že sama po sebi prinaša številne negativne pritiske na gorsko okolje, le to obremenjuje tudi navade, ki jih obiskovalci gora s seboj prinašamo od doma. In če je v preteklosti veljalo, da so v gore zahajali predvsem lovci, nabiralci in raziskovalci, ki so bili vajeni preživeti v človeku manj prijaznem gorskem okolju, se je to v zadnjih desetletjih popolnoma spremenilo. Današnji obiskovalec slovenskih gora zahteva dobro označene poti, ki so zlahka dostopne po urejenih cestah, možnost poklicati na pomoč tudi iz najbolj zakotnih predelov in predvsem v planinskih kočah dobiti oskrbo popolnoma primerljivo hotelu petih zvezdic v dolini. In povprečni današnji obiskovalec visokogorskih območij po svetu zahteva zelo primerljive reči – današnje »odprave« so vse bolj primerljive »*all inclusive*« turističnim aranžmajem, kjer je v poplavi vseh možnih ugodnosti in uslug edina omejitev le še nebo ali kot bi rekli Angleži »*only sky is the limit*«.

Naj bo ob letošnjem praznovanju dneva gora tako v naših mislih kot tudi v dejanjih predvsem spoštovanje gorskega okolja, morda nabor idej, kako obvarovati mir v gorah, ki ga tako zelo iščemo in cenimo in hkrati tudi spoštovanje tistih, ki v gorah živijo iz dneva v dan, bolj ali manj trajnostno.

Irena Mrak,
načelnica Komisije za varstvo gorske narave Planinske zveze Slovenije

Dodatne informacije:

Zdenka Mihelič, predstavnik PZS za odnose z javnostmi, 041 222 358, zdenka.mihelic@pzs.si.